

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-társora 1 korona

Lukács ravaszkodásai.

Irta: **Kossuth Ferenc**

Lukács László nem úgy beszélt, mint ahogy az ő kiváló szakértelmétől el lehetett volna várni.

Beszéde nem érvelés volt, hanem ügyeskedés és a tényeknek helytelen világításba állítása.

Egy ilyen beszéd nem használ annak az ügynek, amelyet megvédeni akar, kivált mikor mindenki tudja, hogy ha akarja Lukács László, igen komoly érvekkel tudna sorompóba állni. Azt, hogy miért nem akarta ezt megtenni és miért elégedett meg ravasz fogásokkal és elferditett tényállásokkal, — ezt ezidős erint megérteni alig lehet.

Gondosan kitért azelől, hogy megmagyarázza, milyen módon lesz képes az állam folyamatosan és gyorsan növekvő költségeinek eleget tenni, ha nem térhet át a gazdasági önállóságra, amely nélkül nagy áldozatok árán fejleszhető bár az ipar, de csak lassan. Sőt még oly arányban sem, amilyenben növekszik évente a kereslet az országban az iparcikkéért.

Azt sem magyarázta meg, hogy miképpen hozható létre a gazdasági önállóság, ha nem teszi meg az ország az első lépést a hitelügy önállósítása felé. De azt bőségesen bizonyította, hogy a közös bank a mostani szükségleteknek megfelel, amely bizonyítgatásnak nincs semmi értéke, mert nem a jelen szükségletéről van szó, hanem arról, amely rohamosan növekszik és amelynek eleget tenni gazdasági önállóság nélkül nem lehet.

Elvárhattuk volna, hogy Lukács felvilágosítson minket arról, hogy miért nem igaz az a tétel, hogy nem az képezi az országra nézve a terhet és a veszélyt, amit a közös bank csinál, hanem az, amit vele csinálthat egy alkotmányos válság esetén az osztrák kormány befolyása, az esetleges legfelsőbb akarat, amely az ország meghajlását követeli és ugyanakkor egy olyan magyar kormány, amilyenhez hasonló volt már a nem régi múltban is.

De nem részletezem a tátongó hiányokat, mert ezt megtenni egy újságcikk keretében nem is volna lehetséges. Csak azt teszem még hozzá, hogy Lukács elmulasztotta megemlíteni azt, hogy milyen eszköz fog állani a magyar kormány rendelkezésére, hogy elérje azt valamikor, hogy a bécsi rajrát ne szavazza le a legnagyobb gyorsasággal a készfizetések felvételére tett javaslatot. Ugyancsak elmulasztotta megmagyarázni azt, hogy milyen kifacmodásával a magyar közjognak lesz lehetséges az, hogy valami törvénynyé váljék, amit a képviselőház és főrendiház meg nem szavazott és a király nem szentesített.

De lássunk egynehányat Lukács ravaszkodásaiból, amelyeken jól nevet-

tek a munkapárti fiatalok, akik hangos derűségükkel bebizonyították, hogy halvány fogalmuk sincs arról, hogy miről van szó.

Mindjárt úgy kezdte, hogy belevetett Apponyi Albert grófba azért, mert Lónyai könyvéből oltotta ott fel idézéseket. Kiemelte, hogy akkor Lónyai már nem volt miniszter és valakinek vágást akart azzal adni, hogy megemlíti, hogy az utóbbi időben is divatosná vált más véleményen lenni a miniszterség alatt és a miniszterség után.

Arra természetesen nem reflektál, amit én felhoztam, hogy Kerkapoly 1872. december 2-án jegyzéket intézett az osztrák kormányhoz, amelyben a külön magyar banknak felállítását javasolja. Továbbá, hogy 1872. október hó 24-én a közös miniszteri tanácskozáson ugyanilyen értelmű javaslatot terjesztett elő és midőn e javaslat elfogadása ellen érvelt Depretis osztrák pénzügyminiszter, akkor Lónyai gróf miniszterelnök erőlyesen megvédelmezte Kerkapoly érvelését.

Kérdem Lukácsot, hogy ekkor miniszter volt-e Lónyai, igen, vagy nem? Tehát van-e a legcsekélyebb jogosultsága annak a megjegyzésnek, hogy csak akkor foglalt állást az önálló bank mellett, mikor már megszűnt miniszter lenni?

Ép ilyen teljesen alaptalan az a megjegyzés, hogy ez a véleménye az egykori Deák-párt legelső embereinek, csakis onnan eredt, mert az akkori osztrák nemzeti bank ellenséges érzülettel viseltetett Magyarország iránt.

Erre az okadatolásra sehol sem történt hivatkozás és egyébiránt a magyarellenes elemeknek beszivárgása a bankba és a Magyarországgal ellenséges osztrák hangulatnak fokozódása nem-e idézheti elő azt, hogy úgy lesz a jövőben, amint volt a múltban és kíváncsi volnék azt a fegyvert láthatni, amellyel Lukács ebben az esetben védekeznék.

A helyzet történelmének teljes elferdítésével vagdosta ismét Lukács a volt függetlenségi többségnek fejéhez azt, hogy mikor részes volt a hatalomban, nem valósította meg a gazdasági önállóságra vonatkozó elveit.

A gyengébbek kápráztatására hivatkozik az 1899. évi XXX-ik törvény-cikkre, amelyből idézi azt, ami az ő érvelésére hajtana a vizet, de egyszerűen és kényelmesen kifelejté azt, ami egész érvelését tönkre teszi, amit az idézett törvény 4-ik szakasza rendel, még pedig szószerint a következőt:

„Amennyiben 1903-ig az 1867. XII. t.-c. 61-ik szakasza értelmében vám- és kereskedelmi szövetség nem jön létre: a nemzetközi kereskedelmi szerződések, hosszabb időre, mint a jelen törvény hatályának tartamára, vagyis az 1907. éven túl terjedő időtartamra, nem köthetők.” Már pedig

1903-ig vám- és kereskedelmi szövetség Ausztriával nem jött létre, a nemzetközi kereskedelmi szerződések pedig a koalíció kormányt megelőző kormányzás által hosszabb időre, mint az 1907-en túl terjedő időtartamra, világos törvénysértéssel meg lettek kötve.

Ezzel anyagi lehetetlenséggé vált a közös vámterületre szóló kereskedelmi szerződések megkötése után létrehozni az önálló vámterületet, mert ez vámháborút jelentett volna az egész világgal, amit Lukács éppen olyan jól tud, mint mi.

De azt is éppen olyan jól tudja, mint mi, hogy a statu quo fenntartása Ausztriával szemben is lehetetlen volt, mert az osztrák kormány kijelentette, hogy midőn erre vonatkozólag történt egy megállapodás az uralkodóval, az osztrák kormány nem lett meghallgatva; tehát Ausztriát e meg egyezés nem köti.

Éppen így teljes elferdítéssel idézte Lukács azt a megállapodást, amely szerint 1907-ben meg lett volna szüntethető a közös bank szabadsalma, mert nem kevesebbet felejtett el megemlíteni, mint azt, hogy ez esetben milyen nagy kárpótlás lett volna fizetendő az osztrák-magyar banknak.

Az erre vonatkozó érvelésében egy nagy lojalitás-hiány is van, mert igen jól tudja Lukács, hogy milyen körülmények közt vette át a koalíció a kormányzást, azt is jól tudja, hogy milyen helyzet és mindnyájunknál sokkal jobban tudja, hogy ilyen helyzetben oly hirtelen felállítani az önálló nemzeti bankot, mint ahogy ezt meg kellett volna tenni, anyagi lehetetlenség lett volna és ennek megkísérlése örültség. Ezért lett kitolva a bankszabadsalom a végső terminusra, amit Lukács éppen olyan jól tud, mint mi, de ha bevaláná, mi lenne az ő támadásából?

Ami pedig azt az érvelést illeti, hogy az ország joga az önálló bankra el lett homályosítva, valósággal gyermek-mese. Azok a megállapodások, amelyek az önálló nemzeti bank felállítására a valutára vonatkoztak, kézzelfoghatólag azt célozták, hogy a koronarendszertől ez esetben se történjék eltérés, amire nézve az osztrák-magyar bankkal minden pillanatban egy pár perc alatt létrejönne miadonkoron a meg egyezés, kivált mikor világosan jelezve volt, hogy a fizetéseket aranyban, illetőleg aranykorona értékben eszközölnék.

Az értékpapírosokra vonatkozólag stb. Magyarországra nézve bizonyos előnyös megállapodások jöttek létre, amelyek természetesen nem jutottak volna érvényre, ha meg nem újították a bankszabadsalom.

Már is tulságos hosszuvá lett iratomat azzal végzem, amivel kezdtem, hogy Lukács Lászlótól, akiben a szak-

tudást, mint politikai ellenfele is mindig tisztelem, ez alkalommal nem ra vaszkodást, hanem helytálló érveket vártam volna.

Mis-más.

Gróf Haller főispán cáfol.

A „Székely-Udvarhely“ mult csütörtöki számában mi is említést tettünk a marostordai törvényhatósági biz. tagok választásáról. Nem tartottuk ezt fölöslegesnek akkor, midőn az ország legtekintélyesebb lapjai foglalkoztak vele — felhivatalos tudósítás nyomán. Így pl. többek között a Budapesti Hirlap is azt írta: „Bár Haller főispán megtiltotta a jegyzőknek, hogy bizottsági tagok legyenek, mégis többen megválasztatták magukat. Előreláthatólag ezek ellen elrendelik a fegyelmi eljárást.“ Ez áll a B. H. január 25-iki számában. Ennek nyomán mi — kíváncsiak lévén — kérdést intéztünk, hogy vajjon minő címen lehet a jegyzőket a bizottsági tagságtól eltiltani és hogyan lehetséges ellenük azért, mert tvh. biz. tagnak megválasztották — fegyelmi eljárást indítani?...

Köszönettel tartozunk Gróf Haller főispánnak, hogy ebbeli kíváncsiságunkat kielégítette és ezzel azt igazolta, hogy törvényellenes cselekedetre Marostordában nem ragadtatja magát. Kijelentette ugyanis, hogy; „az ellenzékkal folytatott tanácskozás rendén a megállapodásba az is felvétel, hogy a jegyzők, tekintettel a hosszas politizálás alatt felhalmozódott munka hátrálékokra, bizottsági tagoknak ne választassanak. Ezen megállapodásról két jegyző nem szerezvén idejében tudomást, bizottsági taggá választotta magát. Ez azonban — mint egy-két telhetetlen lapocskára írta — távolról sem jelenti azt, hogy azért az illetők ellen fegyelmit indítottak volna.“ Ezt mondotta Gróf Haller főispán annak az országos lapnak, mely hetenkint egyszer néhánapián még a Budapesti Hirlapot is „telhetetlen lapocská“-nak látja, csak hogy a főispán talpához közeledhessenek — farsangi ünnepelés céljából...

Lényeges a dologban, hogy a bizottsági tagnak választott jegyzők ellen fegyelmi eljárást nem indítanak. Ezt megnyugvással vesszük tudomásul; noha senki sem lehet nagyobb ellenzője, mint mi annak, hogy hivatali befolyással irányítható, sőt kényszerhelyzetbe hozható egyének vállaljanak törvényhatósági bizottsági tagságot...

Az alispán is nyilatkozik.

Ugyancsak a „Székely-Udvarhely“ mult csütörtöki számában tettük szövé a városi főjegyző-jelölésnél történt furcsaságot is. Most az alispán ur nyilatkozik. A törvénykönyvre csap és olyan magyarázattal szolgál, a milyent akár melyik falubíró adhatott volna. Egyszerűen idézi a községi törvény 77. §-át. Hiszen ezt értjük és az alispán ur nélkül is tudtuk, mikor a kijelölésnél követett eljárást megbélyegeztük. De kérjük alálasson: nem a törvénybe van a baj, hanem ott esett a sérelem, hogy épen azt a pályázót nem jelölték, akit a képviselőtestület többsége akart megválasztani. Ettől az alkotmányos jogától ültötte el jelölési politikájával Székelyudvarhely város adófizető polgárságát az alispán ur és a maga mellé hívott két ur. Ezt mi egyetlen szóval sem állítottuk a törvény betűibe ütköző cselekménynek. Azt azonban ma is föntartjuk, hogy méltatlan, helytelen és botránys munkát követtek el, igazságtalanul mellőzték egy ma is hivatali állásban levő köztisztviselőt, aki — ugyszólván — vármegyeszerte általános becsülést vívott ki magának. Ezzel sem az alispáni álláshoz méltó tekintélyt, bizalmat nem gyarapították, sem a maga mellé hívott két ur dicsőséget nem szerzett

— a pártatlanul ítélni képes közvélemény előtt...

„A városi főjegyző választásánál — mondja az alispán ur — a kijelölő választmány négy arra éreames, *kellő kvalifikációval és megfelelő közigazgatási gyakorlattal* bíró egyént jelölt ki, s ha valaki, ki szolgálatában sem mutatott fel *kellő eredményt, közigazgatási gyakorlattal nem rendelkezik*, a jelöltek közül kihagyatott, az neki és barátainak rosszul eshetik, de jogsérelemről szó sem lehet.“

„A bizottság, — így mond az alispán ur — ha bárkit ki is hagy a jelöltek sorából, törvényadta jogát gyakorolja, a miben senkinek sincs joga háborgatni, vagy terrorizálni.“ ... De kérjük szeretettel, csak nyugodt vér és elegancia! Ilyesmit kétségbe vonni, senkinek sem jutott eszébe. Azonban másképp áll a bál.

Az igazság az, hogy a méltatlanul mellőzött tisztviselőnek jog- és államtudományi vizsgálója van. Az 1900. évi XX. t.-c. 4. §-a értelmében a városi főjegyzői állásra — szintén „*kellő kvalifikációval*“ bír. Ezen kívül, — tudunk szerint és csodálatos, hogy ezt épen az alispán ur nem tudja — mintegy hat és fél évi „*közigazgatási gyakorlattal*“ is „*rendelkezik*“. Tehát mellőzése méltan keltett mebotránkozást, annál is inkább, mivel az alispán ur nyilatkozata is, — úgy látszik — nem fedi a valóságot. Indokai önként összeomlanak, akár csak a tótorgona, mert az sem igaz, hogy az illető „*ki is hagy*“-ott „*szolgálatában sem mutatott*“ volna „*fel kellő eredményt*“.

Nemcsak „*neki és barátainak*“ esett rosszul az igazságtalan, táglelkiismeretű mellőzés, hanem minden jóérezsű embert bánt az, hogy Székelyudvarhely város polgárságával oly lekicsinylő módon bánt az alispán ur, akár csak a legkisebb faluval a netalán basáskodni szerető főszolgabíró.

Gyenge és szintelen vizsgatás, hogy a polgárság a felsőbb hatóságokhoz fordulhat. Hiszen az alispán ur jól tudja hogy a hatalmi befolyása alatt álló tagokkal a törvényhatóságban mindent meg- vagy leszavaztatnak. A belügyminisztert pedig szintén azok informálják, akik itthon szavaztattak...

Hogy pedig az új főjegyzővel a polgárság és közvélemény meg van elégedve, sőt mindnyájan nagyra becsüljük és főképp, hogy öt választottuk főjegyzőnek — az nem az alispán ur érdeme. Hiszen az alispán urék — mást akartak volna...

Méhészet.

Az egyes, kettős, hármas és négyes kaptár előnyei és hátrányai.

Kozma Miklós méhésztársunk a fenti címen közölt ismertetéséhez azt a megjegyzést teszi, hogy ha módja volna, mind egyes kaptárral méhészkedne szétrakva a kertje minden részébe; feltéve, hogy senki és semmi nem bántja azokat, s még az idő is kíméletes lenne irántuk, csak hogy rendszeren az alkalom és mód parancsol.

Ha például beakarunk rendezni egy méhészetet 100 méhesaláddal, egyes kaptárokkal, egy drb egyesületi egyes kaptár 10 korona, 100 kaptár 1000 korona. A 100 kaptárt a kertbe 100 különböző helyre állítva, 100 alapzat és ugyanannyi tető szükségeseltetik.

Ha a jelzett 100 méhesalád részére hármas kaptárokat szerzünk be, egy egyesületi hármas kaptár ára 20 korona, 33 hármas kaptár 99 méhesaládot fogad be; egy, illetve a századik méhesaládra leszámítva 10 koronát, az egyes kaptárokkal szemben a hármas kaptárokkal megtakarékoskodtunk 330 koronát.

A méhészet alapítása vagy létesítése a hány méhésztárs, annyi képen történik; a szerint,

a mint alkalma és módja van, sőt még értelme is. Az egyik rendelés után szerzi be, a másik maga készíti a szükséges kaptárokat. Ritkán fordul elő, hogy kezdő-méhész akár rendelés, akár készítés által egyszerre 16 drb hármas kaptárra tenne szert, de nem is szükséges. A mint a módja és alkalma megengedi, hármas kaptárokat rendel vagy készít, egy kis alapzatra az egyik hármasat a másikra teszi, lesz belőle 6 család rézzére egy kis tetővel ellátva alkalmas hely (vagy duc). A mint a méhesaládok szaporodnak, a kaptárak számát is szaporítani kell. A midőn felszaporodott 16 hármas kaptárig, összerakható pavillonba, a melyben 48 méhesalád fér el. A kaptárokon kívüli felszerelést, a pavillonhoz alapzatot, ajtót, ablakot és tetőt, az egyes kaptárokon felmerült költségvetésből megmaradt 330 koronából elkészíthetik. Ilyen eljárás mellett egy igen csinos „*alkotmányhoz*“ jutott, kényelmesen lehet benne dolgozni, munkaközben a más kaptárbeli méhek nem toladhatnak be a kaptárba, s így a méhek nincsenek kitéve a rablás veszélyeinek. A rablótól, tolvajoktól mentes, bezárhatja az ajtót és senki be nem mehet; ezen kívül irodának is használható.

A 33 hármas kaptárból még vissza van 17 drb hármas kaptár, a melyet ismét elő lehet állítani, ezeknek alapzat, meg tető készítése nem szükséges, mert az előbbi kaptárak helyébe tehető és azokról megmaradt tető felhasználható.

Azt hiszem felesleges említenem, hogy ilyen eljárás mellett a kaptárak úgy méretre, mint formára nézve teljesen egyöntetűek legyenek, mert különböző méretű vagy formájú kaptárak pavilon össze állítására nem alkalmasak és nem is néz jól ki.

Nem minden méhésztárs rendelkezik olyan kerttel, a melyben nagyobb számú méhészetet egyes kaptárakba szétszórtan el tudna helyezni, sőt ha volna is olyan kertje, kíváncsi volnék megnézni, hogy 100—200 méhesaláddal bíró méhésztárs az említett felszereléssel miként tudna kezelni.

Kozma Miklós méhésztársunk elítéli a hármas kaptárt, midőn azt mondja, hogy a hármas kaptár legnagyobb hátránya az anyatlanság gyakori előfordulása. Ezen baj elhárítására ajánlja a kijárók rekeszfalal való elzárását. A rekeszfal, illetve választó deszka nem csak a többes kaptáraknál, hanem az egyes kaptáraknál, sőt még a szalma kasoknál is mulhatatlanul szükséges, ha azok a méhesben polcra (állványra) vannak rakva. A rekeszfal alkalmazása semmi befolyással nincs az anyatlanság megakadályozására vagy ezen baj elhárítására. A rekeszfal csupán csak azért alkalmazandó, hogy a méhek egyik kaptárból a másikba ne mehessenek, mert ezáltal többféle baj következik be.

A kijáró fölé alkalmazott színes pléh vagy körrajz alkalmazható ugyan, — közmondás szerint: ha nem használ, nem is árt — de gyakorlati értékkel nem bír. A ki meg akar erről győződni, mikor a méhek sűrűn járnak munkára, akár a kaptárt, akár a szalmakast: 15 centiméterre tolja jobbra, vagy balra és azonnal látni fogja, hogy vajjon a méhek a jelzést veszik-e figyelembe vagy nem. Így van ez az anyára nézve is.

Tovább folytatólag a közlemény végén a hatos kaptárt ajánlja és előbb a hármas kaptárt az anyatlanság gyakori előfordulásáért elítéli. Ezt a megjegyzést igazán nem értem. Igaz, hogy a hatos kaptárra vonatkozólag Fazakas Pál úrtól óhajtt felvilágosítást kérni, aki eddig még nem nyilatkozott.

Mézőgyűjtés vagy jövedelem tekintetében az egyes kaptártól kezdve egész a hatos kaptárig nincs kivétel, mert mindegyik jó. Csakis a beszerzés, vagy készítés, elhelyezés és kezelés tekintetében vannak eltérések. Erre nézve adtam a fenti címet.

Közleménye végén Kozma Miklós méhésztársam bocsánatot kér közleményem hozzá szólásáért. Kész a bocsánat, hiszen meg sem sértett, sőt jól tette. Mäskor is egész bátran szóljon, hiszen sem hivatali, sem pedig üzleti érdek nem forog fenn. Az egész dolog tisztán közérdek. Ezt pedig minél többen szolgáljuk, annál jobb.

Székelyzombor, 1911. február hó.

Ambrus András, méhész.

HIREK.

— Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy a miszlókai tárogató cáfoló géppé nem változott;

mondják, hogy az összes főszolgabírák lapunkat mindenütt a legmelegebben ajánlják;

mondják, hogy Marostorda után nálunk dühöng leginkább a béke;

mondják, hogy az „óriási lap” szarvasokait jó-féle olajokkal nem kengetik;

mondják, hogy a németek kegyes engedelmeiből „Rodli” helyett ezután nálunk is szánkó nevet használnak;

mondják, hogy a vármegyei szegényházlétesítését az alispán ur erősen szívén viseli;

mondják, hogy a kritika jogát a vármegye házában nagyon becsülik;

mondják, hogy a főispán szerkesztőségünket a tegnapi közigazgatási ülésbe meg akarta hívni.

E hírek valódiságáért felelősséget nem vállal a szerkesztőség.

— **Anyakönyvi kinevezés.** A belügyminiszter Székelyudvarhely város anyakönyvi kerületébe Soó Domokos városi tanácsos, polgármester helyett anyakönyvvezetőnek nevezte ki.

— **Huszonnyolc fokos hideg.** Székelyudvarhely és vidékén az időjárás majdnem elviselhetetlen hidegre változott. Pár nap óta rohamosan sülyed a hőmérő higánya. Kedden reggel már 21 Celsius fok volt a hideg és tegnap reggelre 28 fokra ment. A decemberi enyhe telet — úgy látszik — február bőven kipótolja.

— **Az adóhivatali tisztviselők** oly régen várt státuszrendezése végre befejezéshez jutott. Az új státusz megszünteti az eddigi adóhivatali segédi állásokat. Ezentúl az adóhivatali tisztviselők új szervezete a következő lesz: tisztek, főtisztek, továbbá ellenőrök, végül pénztárnokok. Az új státusz szerinti kinevezésekből városunk adóhivatalához csupán egy jutott. Szaniszló Pál székelyudvarhelyi adóhivatali segédet eddigi állomáshelyén való meghagyása mellett, a IX. fizetési osztályba adóhivatali főtisztnak nevezte ki a pénzügyminiszter; Dénes Mihály székelykereszturi adóhivatali gyakornokot pedig a XI. fizetési osztályba ideiglenes minőségű adótisztnak a gyergyószentmiklósi adóhivatalhoz.

— **Egy 48-as honvéd önkéntes,** barátosi Finta János földbirtokos hunyta le szemeit örökre 87-ik éves korában Kadicsfalva községben e hó 4-én. A megboldogultban Gergely Jánosné Finta Lina édes atyját vesztette el. Temetése hétfőn d. u. a ref. egyház szerartása szerint a róm. kath. temetőben történt meg általános részvét mellett Kadicsfalván.

— **A tisztviselői kör** ez évi rendes közgyűlését e hó 13-án (hétfőn) tartja meg saját helyiségében. A közgyűlés főtárgyát a szokásos évi beszámoló kivül a tisztújítás képezi. Este a kör fennállásának 10 éves évfordulója emlékére közvacsorát rendeznek.

— **Az életre nevelt amerikai ifjuság.** Míg nálunk a tanuló ifjuságot a latin és görög klaszikusokkal es mindenféle szürke elméletekkel kinozzák, addig az amerikai nevelési rendszer mindent elkövet, hogy a tanuló ifjuságban a gyakorlati kérdések iránt az érdeklődést felébressze és ébren tartsa. Mondani sem kell, hogy az aviatika iránti érdeklődés az amerikai ifjuság körében szinte lázas. A gyermekek közt sokszor zsenális gépszerkesztők akadnak. Kedvenc sportja az amerikai ifjuságnak legújabbban az ereszkedő géppel való gyakorlatozás. Ezek a szerkezetek repülőgép modellek motor nélkül, de alkalmasak arra, hogy jelentékeny magasságból alábocsátkozzanak vele. Volt olyan diák, a ki 105 lábnyi magasból ereszkedett le. Amerikában „Junior Aero Club” név alatt 11-20 éves ifjakból klub alakult, melynek célja: repülőgépek tökéletesítésére kísérleteket, tanulmányokat folytatnak. Igazán irigykedve nézhetünk az amerikai ifjuság működésére. Nálunk a tudományos pályakon az élet egyharmadát teoráák tanulással töltik el, míg a boldog Amerikában már a gyermekkorban gyakorlati kérdések felé terelik a gyermek gondolkodását. Az eredmény mutatja is a különbséget.

— **Erdélyrészi orsz. kirakóvásárok.** Február 11-én Hosszafalu, Kovászna, Szászba, nyicza; 13-án Torda; 14-én Csikkarcfalva, Eczel, Hátszeg, Homoródszentmárton, Papolez, Zsibó; 16-én Kibéd, Nagyajta; 17-én Alsószopor, Medgyes; 18-án Tasnád 20-án Czege, Óradna, Szászrégen, Abrudbánya, Alczina, Tövis.

— **Női szabászati tanfolyam.** Szentegyházfaluban Mihály Juliska előnyösen ismert szabász tanító most fejezte be 10 hetes szabászati és varrótanfolyamát. Az eredményről a legnagyobb elismeréssel nyilatkoznak mindazok, kik a tanfolyamon résztvettek. Sőt maga a község elöljárósága is teljes dicsérrel emlékezik meg kiadott hivatalos bizonyítványában Mihály Juliska szak tudásáról, lelkiismeretes, odaadó szorgalmáról, mellyel a község lakosságának a női ruházatkészítésénél új irányt adott. A tanfolyamon 15 leány és férjes asszony vett részt, akik egy szabást, mint a varrást mindnyájan megtanultak. A tanfolyam ideje alatt készült 12 rend legújabb divat szerinti és 15 rend székely viseletű női ruha, 3 rend princeess, 9 rend kosztüm, 14 rend leányka- és 11 rend fiuruha, 60 drb bluz, 70 drb különböző férfi és női fehérnemű, 2 drb kötény. Befejezésül fényesen sikerült kiállítás volt. Szentegyházfalva elöljárósága a legmelegebb elismeréssel emlékezik meg az elért sikerről és hasonló tanfolyamok vezetésére a legőszintébb pártfogással ajánlja. — Mihály Juliska e hó 6-án Lővéte nagyközségben kezdte meg újabb tanfolyamát, ahol szintén széleskörű érdeklődést keltett működésével.

— **A szegény ember kecskéje.** Posen német város szegényügyi gondnoksága elhatározta, hogy olyan közsegélyre szorult családoknak, amelyekben nagy a gyermekek

száma, a tej helyett jó tejelő kecskéket ad ki ingyenes használatra. A szegény gondnokság már egy évvel ezelőtt földet bocsátott a szegények használatára és ezzel a kísérlettel jó eredményeket ért el.

— **Salétromgyártás levegőből.** Természettudományi Társulat most rendezte idei népszerű estéjét Budapesten a műgyetem elektrotechnikai tantermében, melyen Szarvas Imre dr. műgyetemi tanár „Salétromgyártás levegőből” címmel tartott kísérletekkel iz bőven illusztrált érdekes előadást. A levegő meghódítása a repülés problémájának megoldásával vette kezdetét s azáltal lett teljessé, hogy sikerült az ipar és a mezőgazdaság részére is meghódítani és mint nyersanyagot az ember céljaira fölhasználni a salétromsavas sók gyártásához. Az összes országok salétromszükségletét, amely a múlt évben körülbelül három millió tonnát tett, a csillei salétromtelepek szolgáltatják. Ezek a telepek azonban már nem soká bírják. Harminc-negyven év múlva teljesen ki fognak merülni, az emberiség jövődjé fejlődésére tehát igen nagy fontossággal bír az a körülmény, hogy ezt a végtelenül fontos és nélkülözhetetlen anyagot a levegőből is elő lehet állítani. A levegő pedig kimeríthetetlen salétrombánya. Szarvasy professzor szemléltető kísérletekkel mutatta be a különböző módszereket, a nagy számú közönségnek, amely az érdekes előadást tapsal köszönte meg. A társulat február 10., 17. és 24-én, három egymásra következő péntek este hat órakor rendez népszerű természetudományi esteket a Nemzeti Múzeum dísztermében, amelyeken Apáthy István dr. kolozsvári egyetemi tanár tart előadást, amelynek címe: „A kezdet és a vég”. Az első előadás a születés, a második az élet s az utolsó a halál kérdésével foglalkozik.

— **Állatok és növények életkora.** Az állati organizmusok közül legrövidebb életűek a kérészfélék, amelyek közül nálunk az egy „tiszavirág” a legismertebb. Hosszabb életű a cserebogár, amely 6 hétig él, továbbá a lepke és a holha, amelyek 2 hónap az átlagos életkora. A légy 3-4 hónapig a hangya, a tücsök és a méh 1 évig, a nyul 6-10 évig, a juh és a fülemile 12 évig, a farkas 12-15 évig, a kanárimadár 15-20 évig, a kutyja 15-20 évig, a szarvasmarha 25 évig, a ló 25-30 évig, a sas 30 évig, a szarvas 35-40 évig, a gém, az oroszlan és a medve 50 évig, a holló 80 évig, az elefánt, a teknősbéka, a papagály, a csuka, és a ponty pedig 100 évig él. Nagy életkort érnek a növények. A szilva 300-350 évig, a hársfa 500-1000 esztendeig, az akác és a tölgy 400 évig, a fenyő 700-1200 évig, a pálmák pedig 3000-5000 esztendeig is elének. Ezek a számok azonban csak az átlagos kort mutatják, amelytől a valóságban nagy eltérések is mutatkozhatnak. Így a táblázat szerint a hangyák ugyan ritkán élnek tovább egy évnél, fogságban kellő gondozás mellett azonban 10-15 évig is élének. Ilyen kivételek a többi organizmusnál is vannak.

Szerkesztői üzenetek.

F. Sz. E. Bp. Küldeményét megkaptuk és közöljük. Kérését teljesíteni fogjuk.

G. L. E. A következő számban helyet szorítunk.

Az egyesületek titkárait felkérjük, hogy saját egyesületi mozgalmairól lapunkat értesíteni sziveskedjenek. Mi bármelyik egyesület közérdekű dolgait készséggel támogatjuk. Azt azonban joggal elvárhatjuk, hogy az arra illetékesek adatokat szolgáltatassanak sazzal ingyenes szolgálatainkat támogassák.

— Szócsó H. Hogy a „Csaló mózis”-nak mit ad a szájába, mi azzal nem törődünk. Elvégre az a közvéleményre mindegy, hogy valaki 1200 vagy 10000 K-t csal-e. A lényeges az, hogy csal-e? Különbösen kit, kit barátjáról és a madarat tolláról lehet megismerni.

FIGYELEM!
„AIDA” VERGE és „BLUE STAR” CONTINENTAL

CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ ITT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALODIAK.

— ÓVAKODJUNK ÉRTÉKTELEN UTÁNZATOKTÓL! —

Amortizációs tisztviselői kölcsön ügyekben

díjmentes felvilágosítást nyújt az „O. m. I. ált. tisztviselő-egylet kölcsönvári képviselősege”.
KOLOZSVÁR
Ferenc József-ut 7. a szám.
Válaszbélyeg csatolando.

1848 eredeti francia angol, és amerikai toalettmódeit közül a BUDAPESTI BAZÁR egy évfolyamában. Előfizetési ára: negyedévre 2 korona. Ingvén mutatványzámot küld a BUDAPESTI BAZÁR kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazár-ház.)

B O R I!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Zempléni Árpád

író, a Petőfi Társaság tagjának a következő művei kaphatók:

Uj versek (1893—1897). Negyedik kiadás. Budapest, 1898. Franke Pál bizománya. Terjedelme 8 iv; ára 1 K.

Válogatott versei. (1884—1892 1897.) Budapest, Franke P. bizománya. Terjedelme 18 iv; ára füzve 2 K, diszkötésben 5 K.

Dido. Verses jirai regény. Tóth István négy szoborkepeivel. Második kiadás. Budapest, 1901. Terjedelme 12 és fel iv; ára füzve 2 K, magyar stíli diszkötésben 3 K.

Washington, Pályadíjnyertes óda 1906

Bosszú. Osztályk hőséneke. A Kisfaludy-Társaság 1907. évi Bulovszky díjával jutalmazott kisebb elbeszélő költemény. Második kiadás; ára 1 K.

Istár és Gilgamesz. Babiloni rege. Budapest, 1910; ára 1 K.

Turáni Dalok. (1900—1910.) Mondai és történelmi hősenek. Budapest, 1910. Terjedelme 16 iv; ára füzve 5 K, stilszerű diszkötésben 8 K.

Mind Ezek együttesen és külön-külön is megrendelhetők a szerzőnél (Budapest, IV. Bástya-u. 11. sz. alatt) a pénz előleges beküldésével vagy utánvét mellett.

Kis emberek. Elbeszélések. Valtér Ernő kiadása. Budapest 1899. Terjedelme 10 iv; ára 1 K.

Vendégfogadó!

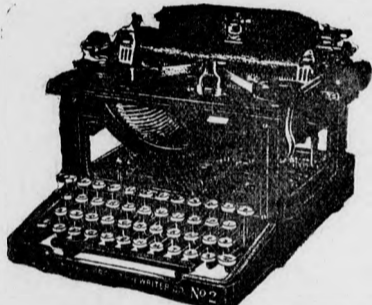
A jó hírű Koronkay-féle Hungária vendégfogadóban Székelyudvarhelyt, Kossth-u. 22. sz. alatt kitűnő étkezés, borok, kőbányai sör és tiszta szobák allanak mindenkor rendelkezésre. Vidéki papok, tanítók és jegyzők találkozó helye. Kocsiszin és istálló díjtalanul. Jó bánásmód-és pontos kiszolgálásért szavatel: **Barkóczy Albert**, vendégfogás.

Bélyegzők

B megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban, gyári ár mellett szállíttatnak **Betegh Pál** könyv- és papirkereskedéséből Székelyudvarhelyt.

A múlt a múlté,
a jelen és a jövő a

Smith-Bros írógépe!

Kérjen prospektust!

FARAGÓ TESTVÉREK

.. kizárólagos elárúsítókól ..

Budapest, V., Nador-utca 17 sz.

ÉLET KÖNYVE

állandó házi orvos. Gyógy-mód: tifusz, kolera, toroklob, rühl, vérhas, mindenféle himlő és vörheny, orbánc, bujakór, szamárhurut, agy-, tüdő-, szív-, gyomor-, méh- és bélyeguladás, vese-, máj-, lép-, hólyag bajok, skrofula közhvény, csusz, nyavalyatörés, aranyér, gutaütés, nehéz sebesülések, vérszegénység, vízkórság, szárazbetegség (tuberkuózis), torok- vagy mandolagyuladás, gyomorkatarus, örülés stb. el-
len. Irta: DERZSI JÓZSEF. Az E. M. K.

E. — tekintelyes orvosok ajánla-

tára — népkönyvtárai részére

100 példányt elfogadott. Ára

.. 3 korona. Kapható: ..

Betegh Pál kiadónál Székelyudvarhelyt és valamennyi könyvkereskedésben.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhelyi egy legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2 szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi Ien

legjobb magyar gyártmányú diszlevélpapírok. Ezekon kívül közönséges és finom, színes és virágos levélpapírok és borítékok, levél-kártyák, gyász-
Képes levelezőlapok 20-féle helybeli felvétel. Nagy választék tájképes virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

Allandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkeszi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATO- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, súly és minőségű irodai és író-

PAPIROSOK

vonalzott és sima levélpapírok, vonalzott és rovatos papírok, rajzpapírok, írógéppapírok, csomagoló és selyempapírok, másolópapírok, itató-papírok, szűrő-papírok, torta- és befőző-papírok, könyvkötő-papírok és papírkülönlegességek. Kártyapapírok.

Lemez-papírok minden súlyban. Hangjegypapírok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminták, szépírási és rondírási minták. Olcsó legyező-falrajzok, klotz-papírok, szivarkahüvely, szivarka s névjegyárcaák Dohány-ésszivartárcák bőrből és fémből. Börtárcák, pénzes-erszények, okmány és írománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélíró-tollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárok, disztollszárok. Ironok, fekete, színes

ironok, notes-ironok, csavarironok (crayonok), zsebironok, csavarironbetétek, ironvédők, iron-hegyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fajlzó kréták, színes kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz,

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. Hangoló-sipok és o... r... n... Mono-grammok fehéremű és levélpapírjelzésre. Kézi nyomda. — Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyak. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári áron.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes „Magyar Könyvtár”. A székelyudvarhelyi középiskolákban és a városi és megyei elemi népiskolákban használatban levő összes tankönyvek rak-tára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notések), pénztártömbök (Block), dárcs és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák tolltokok, itató-deszkák, olaj-s zfesték minden színben. Ecetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, toll-állványok, szivacs-csésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szönyeg szegek, kapesok stb.